

Jaarverslag VWG 2019

De vereniging telde per eind 2019 totaal 237 leden, onder te verdelen in 183 leden, 35 dubbelleden en 19 jeugdleden. Het bestuur kwam 6 maal bij elkaar (09-01; 19-03; 07-05; 14-08; 15-10 en 17-12) en bestond in 2019 uit Hans Stapersma (voorzitter), Arie Dekker (secretaris), Renie van der Werf (penningmeester), Micha de Heus, Hans Schekkerman en Piet Admiraal.

De Winterkoning.

Na het besluit in de Algemene Ledenvergadering van eind 2018 om in 2019 van start te gaan met een geleidelijke overgang naar een digitale Winterkoning hebben verrassend veel leden zich ook direct aangemeld voor die digitale versie. Eind 2019 had zich al twee-derde van de leden aangemeld voor de digitale versie. Hierdoor konden we het aantal papieren Winterkoningen in 2019 verminderen van ca 250 tot 80 voor het januari nummer van 2020. Een structurele jaarlijkse besparing van ruim € 1500! De Winterkoning verscheen in 2019 viermaal, op tijd aan het begin van elk kwartaal en dus in twee vormen: digitaal en op papier. De gemiddelde dikte was ca. 60 pagina's, aanzienlijk meer dan een aantal jaren geleden - dit komt o.a. door een aantal vaste rubrieken verzorgd door leden van de redactie.

Tellingen/waarnemingen

Leden van de VWG hebben ook in 2019 weer meegedaan aan broedvogelinventarisaties voor PWN en het Sovon BMP project en aan MUS-, PTT-, LiveAtlas-, midwinter- en slaapplaatstellingen (van o.a. Grote Zilverreiger), alle georganiseerd door Sovon. Trektellers registreerden 246 uur aan zeetrek en 77 uur aan landtrek op de telposten bij Castricum aan Zee en in het Vogelduin. Losse waarnemingen uit het werkgebied, van in totaal 264 inheemse vogelsoorten en ca. 12 exoten, werden door veel leden ingevoerd in waarneming.nl. Er werden twee voor de regio nieuwe soorten waargenomen: Oosterse Tortel en Bergfluit. Vale Gierzwaluw vormt mogelijk een derde additie, afhankelijk van het oordeel van de dwaalgastencommissie CDNA. Bijzondere broedgevallen (of ten minste bezette territoria) waren er van Nachtzwaluw, Orpheusspotvogel, Roodmus en Cetti's Zanger (1e in het werkgebied).

Samenwerking/overleg met PWN

De samenwerking met de PWN was ook in 2019 weer goed, hoewel de frequentie van het overleg op hoofdlijnen terug ging naar slechts 2x in 2019. Ook lopen de contacten nu via een omgevingsmanager van PWN en niet meer direct met direct verantwoordelijke managers. Actuele onderwerpen in 2019 waren de "PAS werkzaamheden/ingrepen in het duin", de uitkijktoren Papenberg en het pad daar naartoe, de veranderingen op de Zanderij en Strandplateau Castricum. Er was in 2019 - op initiatief van de Vogelwerkgroep - 4x speciaal overleg over mogelijke samenwerking met PWN en een aantal betrokken "groene partijen" over het Strand en Strandplateau Castricum; dat overleg is afgerond met de vaststelling dat we, waar nuttig en mogelijk, zoveel mogelijk gezamenlijk zullen optreden in Strandzaken. Het overleg op meer operationeel niveau, zoals met vinkers en roofvogelaars, liep ook dit jaar goed.

Het Vogelringstation Castricum

In 2019 werden in 14.007 vogels geringd, verdeeld over 126 soorten. Daarmee was het een gemiddeld jaar. Een mijlpaal voor VRS Castricum, de eerste gezenderde vogel!! Op 28 april werd door onderzoekers van het NIOZ een vrouwtje Rosse grutto (we noemen haar Trudy) op VRS Castricum, uitgerust met een zender. Met de zender is deze vogel zeer gedetailleerd te volgen, bijvoorbeeld hoe lang ze ergens verblijft en hoe lang ze doet om een bepaalde afstand af te leggen. Hiermee wordt zeer waardevolle data verzameld over bijvoorbeeld het verblijf in de Waddenzee (om op te vetten) of in het broedgebied.

In 2019 werden jaarrecords gevestigd van de volgende soorten (Westelijke) Bergfluit (1), Boomklever (4), Bruine boszanger (4), Cetti's zanger (22), Goudhaan (1330), Houtsnip (21), Krakeend (3), Orpheusspotvogel (1), Putter (40) en Taigaboomkruiper (1).

Cetti's zanger is echt in opkomst in de regio, in 2018 werden er al 14 gevangen, en nu in 2019 zelfs 22 nieuwe. Een misschien nog wel een betere aanwijzing is dat er 17 terugvangsten waren van reeds geringde vogels! De soort lijkt zich dus regionaal te gaan vestigen. Er werden met name na de zomer lange tijd vaak twee zingende mannetjes gehoord nabij de baan, maar ook in het voorjaar waren meerdere zingende vogels (tijdelijk) aanwezig in het Infiltratiegebied.

De vangst van vier Bruine boszangers was echt spectaculair. Deze Siberische dwaalgast broedt ver ten oosten van het Oeralgebergte en overwintert in Zuidoost-Azië. De laatste Bruine boszanger die wij voor 2019 vingen was in 2012. Voor de andere steeds algemener wordende Siberiër, de Bladkoning, was 2019 (54 vangsten) niet zo groots als 2018 (112 vangsten). Verdere hoogtepunten in de vorm van tweede vangsten ooit voor onze vinkenbaan waren de Bergfluit en Taigaboomkruiper. Andere leuke soorten die lang niet jaarlijks gevangen worden waren: Meerkoet, Klapekster, Pallas' boszanger, Struikrietzanger, Orpheusspotvogel, Noordse nachtegaal en weer eens een redelijk jaar voor Sijs met 30 geringde individuen. Dit kwam voornamelijk dankzij een nieuw geluidje van zingende Sijsen met een Scandinavisch dialect welke we van collega ringers hebben gekregen.

Werkgroep Lezingen en excursies. Er waren 4 lezingen in 2019, 2 op zaterdagmiddag en 2 op een doordeweekse avond. De Hoep had een flyer gemaakt en de L&E commissie verzorgde de kopij voor de kranten. Er waren in totaal 222 bezoekers (gemiddeld 55,5 per lezing) waarvan 141 leden en 81 niet-leden. Bij één lezing waren geen niet-leden doordat het niet in de kranten had gestaan. Na de ALV in april hield Hans Schekkerman een lezing over de historie van waarnemingen in ons gebied. Na de ALV in november hield Dennis Wansink een lezing over zijn "Habitat Foundation". Er waren 12 dag/ochtendexcursies gepland en er werd één ad hoc excursie naar de Nachtzwaluwen gehouden in de PWN duinen. Twee werden uitgesteld naar een andere datum, één werd verkort, bij één werd een gebied dicht bij huis gekozen en één werd afgelast. Slecht weer heeft ons dit jaar flink parten gespeeld. De ad hoc excursie naar de Lachsterns is niet gehouden, er waren zeer weinig meldingen van Lachsterns. De gemiddelde opkomst, inclusief de excursieleider, was 9,2. Eind maart hadden we een prachtig weekend in Zuid-Limburg met 18 deelnemers in 2 busjes. Begin november een prachtig (Kraanvogel) weekend naar de Diepholzer Moorniederung in Duitsland met 16 deelnemers, wederom in 2 busjes.

Werkgroep Publieksactiviteiten. De Vogelwerkgroep deed mee aan de Nationale Vogelweek in mei waarvoor Hans Stapersma de coördinatie deed van een aantal door leden verzorgde vogelexcursies voor het grote publiek. Verder deden we o.l.v. Hans Schekkerman mee aan de EuroBirdwatch in oktober met een vogeltrektelpost aan de grote Veldweg waar het publiek werd gewezen op het fenomeen vogeltrek.

Werkgroep Jongeren. Voorafgaand aan de start van het nieuwe seizoen excursies voor de jeugd is hiervoor via de media (krant, nieuwssites) aandacht gevraagd. Hieruit is in ieder geval 1 enthousiast nieuw lid naar voren gekomen, via andere kanalen (vriendjes van leden) hebben zich nog 3 nieuwe jeugdleden aangemeld. Twee leden hebben hun lidmaatschap opgezegd veelal met als reden dat het niet te combineren is met andere activiteiten. In totaal zijn er nu 25 jeugdleden, gemiddeld zijn er 10 jeugdleden op een excursie. In elke uitnodiging voor een excursie wordt een link naar de laatste WiKo gevoegd en een link naar het jaarprogramma op de website van de VWG staat. In het jaarprogramma zijn voor elk te bezoeken gebied links naar waarneming.nl opgenomen, zodat de jeugdleden zich kunnen voorbereiden maar ook omdat het vastleggen van de waarnemingen door de jeugdleden een vast onderdeel moet vormen van elke jeugdexcursie. Het protocol over toepassing van AVG is ge-update. Er zijn hesjes aangeschaft zodat de jeugdleden goed zichtbaar en herkenbaar zijn. Over elke excursie wordt door een van de deelnemers een verslag opgemaakt. Deze verslagen werden vaak heel laat ingeleverd en/of waren heel erg summier. Om de kwaliteit en kwantiteit van de verslagen een boost te geven, is een wisseltrofee ingesteld: een bosuilenkast. De deelnemer die het beste verslag van het jaar schrijft - waarbij wordt gelet op o.a. snelheid van inleveren, inhoud en foto's - krijgt o.a. zijn naam op deze kast en eeuwige roem. De eerste verslagen van de excursies laten zien dat het duidelijk effect heeft, terug te lezen in komende WiKo's. De vacature na het vertrek van Piet Admiraal is door Hans Kuperus ingevuld. Hij gaat samen met Micha de Heus de werkgroep runnen.

Werkgroep Ruimtelijke Ordening. De werkgroep RO bestond in 2019 uit 7 leden. We hebben ons met een behoorlijk aantal dossiers bemoeid, waarvan een aantal al lang slepende. **Afslag A9.** Dit dossier, waarin onze inzet was en is "meer, betere en tijdige natuurcompensatie", nam een boeiende wending door de uitspraak van de Raad van State (RvS) over het onwettig zijn van de Nederlandse PAS aanpak van de aloude stikstof problematiek. Op die grond is ook het Bestemmingsplan afslag A9 vernietigd. De Gemeenten Heiloo en Castricum zijn daartegen echter "in

verzet" gegaan. Bij het uitkomen van dit jaarverslag heeft de RvS uitspraak gedaan en het verzet ongegrond verklaard. Dat betekent dat beide gemeenten een nieuw bestemmingsplan nodig hebben. Saillant detail hier is dat diezelfde Gemeenten eerder weigerden inzicht te geven in hun stikstof depositie berekeningen ondanks twee WOB verzoeken van de Stichting Heilloze Weg.

Tata Steel. Het bedrijf wil een nieuwe ontheffing van de Natuurbeschermingswet om meeuwenoverlast te kunnen bestrijden op hun terreinen. Daartoe hebben ze o.a. ons benaderd voor overleg vooraf omdat men een verruiming wil t.o.v. de huidige ontheffing (die ca 5 jaar geleden tot stand gekomen is na een door ons aangespannen rechtszaak). Het overleg was en is tot op heden constructief maar sleept zich wel lang voort; hopelijk kunnen we dit echter in goed overleg snel afsluiten.

Bestemmingsplan Wijk aan Zee. We hebben in het proces een aantal zaken ter verbetering aangedragen, o.a. kanttekeningen bij de stikstof depositie problematiek. Onze indruk is dat dit goed is meegenomen.

Groenbeleid. We hebben ons vooral bezig gehouden met het groenbeleid van de Gemeenten Castricum en - in mindere mate - Heiloo en Uitgeest. In Castricum lijkt een kentering op te treden, weg van het wel zeer archaische oude beleid en beheer. Dit betekent meer aandacht voor insecten via verbeterd maaien, vooral op aangeven van BIJZZZAAK. Er is een begin van aandacht voor en begrip van de achteruit hollende Biodiversiteit in ons land. Men is bezig een formeel hiaat uit het verleden te repareren namelijk het vaststellen van een Gemeentelijke lijst met bijzondere bomen. Er is wat meer aandacht voor bestaande bomen in nieuwe projecten zoals renovatie, nieuwbouw en aanpassing aan infrastructuur. Dit alles gaat gepaard met een verruiming van het budget. Er wordt ook gewerkt aan een nieuw, geïntegreerd bomen- en groenbeleid. Als deelnemer in het ingestelde groenplatform houden we de vingert aan de pols. Goed nieuws is verder dat de gemeente Castricum als eerste kleinere gemeente kiest voor natuurinclusief bouwen. In enkele grotere gemeenten is hier al ervaring mee opgedaan; hoe de gemeente Castricum dit gaat invullen is nog niet duidelijk. Groenbeleid in Uitgeest lijkt niet te bestaan en in Heiloo slechts in zeer bescheiden vorm; daar is Groenspoor actief, een club die lijkt op Bijzzzaak in Castricum maar breder actief is.

Strand&strandplateau Castricum. Zie ook onder "PWN". De Gemeente blijft volharden in haar beleid van het 1-op-1 uitwerken van zaken met ondernemers zonder daarbij andere stakeholders te betrekken. Een opzetje om een snelle vergunning te regelen voor renovatie van de fietsenstallingen op het strandplateau MET daarbij ineens ook een 6m hoge kiosk mislukte door een snelle actie van Duinbehoud en Vogelwerkgroep samen. Het zoeken naar een uitweg uit de misère van de mislukte proef over zandbewegingen (vergunningen waterveiligheid EN behoud wit en grijs duin-biotoop) bleef in 2019 de gemoederen bezighouden, met daarbij de VWG vooral in afwachting langs de zijlijn.

Regionale Energie Strategie (RES). We hebben intern vastgesteld hoe we als VWG aankijken tegen de noodzaak van en onze leidende principes ten aanzien van het plaatsen van windmolens en zonneweides om aan onze hernieuwbare energie behoeften in de Provincie te voldoen. Denk dan aan "waar wel, waar niet, en waarom (niet)?" Vervolgens hebben we het bijwonen aan de verschillende regionale en lokale RES bijeenkomsten verdeeld onder de RO leden en hebben we aan de eerste bijeenkomsten deelgenomen.

Overig. Er was geen maisberaad nodig in 2019. We hebben op diverse andere dossiers de vinger aan de pols gehouden en waar mogelijk/nuttig inbreng geleverd: mogelijke recreatieve ontwikkelingen rond het Alkmaardermeer, Pro-Rail opstel terrein (uiteindelijk toch bij Heerhugowaard?), PWN voorstel herinrichting N2000-deel Duin&Bosch (in 2 bijeenkomsten hebben we input geleverd), Gasthuisweidje (plan voor brug over Schulpvaart en pad dwars door natuurterrein; overleg gezocht met Gemeente en LNH - loopt door in 2020), Zanderij (geen voortgang behalve de implementatie van de PWN natuurvorming op haar eigen 6 hectare), etc.

Werkgroep Slechtvalken. Nadat de steiger nabij de nestkast t.b.v. de renovatie van de gashouder in het najaar weer verdwenen was, kwam het vrouwtje regelmatig bij de kast zitten. In het voorjaar is het mannetje ook gezien en werd er waargenomen dat er flink geroepen werd. In februari beide vogels gezien, soms kwamen ze samen aanvliegen waarbij het vrouwtje al roepend op de nestkast landde en het mannetje constant rond de gashouder bleef vliegen. Het viel op dat de valken in de periode erna weinig interesse in elkaar toonden. Dit had tot gevolg dat er ook geen eieren gelegd zijn ondanks dat het vrouwtje regelmatig in de kast gezien is. Over de reden kunnen we alleen maar gissen, misschien speelt leeftijd een rol....

Deze zomer is de kant waar de nestkast hangt gerenoveerd, binnenkort wordt de steiger afgebroken en zijn we klaar voor het nieuwe seizoen (met hopelijk weer broedsucces). Gelukkig was er wel een succesvol broedgeval in de Laurentiustoren in Heemskerk, hier vlogen twee jongen uit.

Werkgroep Bosuilen. Er werden in 2019 in totaal 32 territoria van de Bosuil vastgesteld in het duingebied van Wijk aan Zee tot Egmond. Met 2 territoria bij Marquette en 1 in Heiloo levert dat 35 territoria in ons werkgebied.

Werkgroep Kerk- en Steenuilen. 2019 was een goed Kerkuilenjaar jaar (en dat kwam natuurlijk door het groot aantal muizen!). Landelijk vergeleken met het vorig jaar was er een stijging van 20%. In onze provincie was de toename 15% en was er een record aantal broedgevallen n.l. 205. Bij onze regio's 8 en 9 was de stijging samen 10%. Niet gek als je nagaat dat we in 1990 in deze provincie het eerste broedsel hadden. Daarna kwamen, met mondjesmaat, via de Afsluitdijk Friese-kerkuilen onze kant op. In Regio 8 stonden 47 nestkasten en waren er 13 broedgevallen.

Werkgroep Roofvogels. Sinds 1995 (dus al 25 jaar!) inventariseren 40 vrijwilligers van de Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin de broedende roofvogels in de duinen tussen Wijk aan Zee en Camperduin. Dit gebeurt in samenwerking met en met toestemming van PWN en SBB. Voor het totale werkgebied, dat dus groter is dan dat van onze VWG, zijn de volgende broedgevallen vastgesteld, tussen haakjes resultaat vorig jaar:

Voor de wespendief werden zes (5) territoria vastgesteld. Er waren vier (2) succesvolle broedgevallen in Heemskerk, Bakkum, Bergen en Schoorl, waar tenminste zeven (3) jongen uitvlogen. Alleen in gebied Heemskerk werd het nest gevonden.

Van de havik was het aantal territoria in het hele onderzoeksgebied 21 (21). Er waren 19 (19) nesten waarvan 14 (14) succesvol met minimaal 34 (31) uitgevlogen jongen.

Van de sperwer was het aantal territoria in het hele onderzoeksgebied zeven (9). Dit jaar waren er vijf (7) nesten waarvan twee (5) succesvol met tenminste acht (12) uitgevlogen jongen.

Van de buizerd was het aantal territoria in het hele onderzoeksgebied 55 (47). Er werden 46 (31) nesten gevonden waarvan 32 (23) succesvol met 66 (40) uitgevlogen jongen.

Van de torenvalk werden 11 (15) territoria vastgesteld. Er waren twee nestkasten bezet waarvan één succesvol met minimaal drie uitgevlogen jongen.

Van de boomvalk werden vijf (4) jachtterritoria vastgesteld. Er zijn geen broedgevallen vastgesteld. Er werden dit jaar wederom geen territoria vastgesteld van de bruine kiekendief en de blauwe kiekendief.

Werkgroep IJsvogels. Gelukkig was de winter weer mild en dat gaf een goed gevoel naar het IJsvogelseizoen toe! Rond de Karpervijver in Bakkum hebben we de gehele winter meerdere iJsvogels gezien. Vanaf mei zijn er tijdens het broedseizoen daar echter geen IJsvogels meer gezien! Vanaf oktober november waren er eindelijk weer waarnemingen. Dus hier geen broedgeval.

Bij het hoefijzermeer zijn tot september geen waarnemingen, daarna diverse jonge iJsvogels gespot. Geen broedgeval gehad.

Bij de IJsbaan Bakkum zijn in het begin van het jaar wel IJsvogels gezien, deze verdwenen nadat de sloot langs de zeeweg geheel werd gesnoeid. Drie maanden de camera bij de kluit gehad die aan de ijsbaan ligt, maar geen IJsvogel op de camera. Later wel weer iJsvogels waargenomen.

Op Marquette was de gehele winter een IJsvogel aanwezig. Op 10-4 een stelletje IJsvogel bezig in de oever van de Noorddorperbeek, westhoek. Deze hebben daar 3 broedsels gehad. 1^e waarschijnlijk 2 jongen, 2^e waarschijnlijk 3 jongen, 3^e broedsel 3 jongen

Bij de Waterweg was 1 broedgeval, 2 jongen, daarna is broedwand ingestort. Waarschijnlijk is het paar vertrokken naar het poeltje bij het hek op TATA. Maar helaas nog geen contact met TATA hierover

Werkgroep Grote zilverreigers. Er zijn 3 slaapplaatstellingen gehouden in resp. februari (53 exx.), oktober (57 exx.) en december (81 exx.). Bij alle tellingen werden verreweg de meeste dieren geteld op het Starteiland in het Alkmaardermeer; totaal 165 vogels tegen 26 op de andere slaapplaats bij de Karpervijver in Bakkum.